

بِسْمِ تَعَالَى

چگونه سرمایه‌گذاری آگاه باشیم؟

سوالات متداول
برای
سرمایه‌گذاران نوپا

تألیف و ترجمه: سید مجتبی فنائی و ماندانا گلستانی

abcBourse.ir

@abcBourse_ir

باز نشر:

پیش‌گفتار

هوش سرمایه‌گذاری خود را بالا ببرید

هر کسی مایل است تا با اهداف مشخص و تصمیم‌هایی که می‌گیرد زندگی خوب، آرام و توأم با موفقیتی را برای خود فراهم نماید. یکی از اهداف مهم زندگی کسب توانایی مالی، و یکی از تصمیمات صحیح در این رابطه تصمیم به سرمایه‌گذاری است. حال آیا شما می‌خواهید تصمیم‌های درست برای سرمایه‌گذاری بگیرید؟ از پول خود محافظت کنید؟ برای رسیدن به اهداف مالی خود در زندگی سرمایه، سود و درآمد خود را افزایش دهید؟

اگر پاسخ شما به این سؤال‌ها مثبت است، راهنمای خوبی را انتخاب کرده‌اید؛ چون این کتاب، برای شما، به عنوان اولین گام برای تبدیل شدن به یک سرمایه‌گذار باهوش بسیار مناسب است.

ما خواندن این کتاب را به تمامی سرمایه‌گذاران، به خصوص سرمایه‌گذاران نوپا و مبتدی و افرادی که قصد دارند درآمد خود را افزایش دهند، و همچنین به آنانی که نگران سرمایه‌گذاری خود هستند و حتی به همه‌ی کسانی که با وجود آمادگی و دوراندیشی‌های لازم، از سرمایه‌گذاری خود زیان دیده‌اند توصیه می‌کنیم. زیرا این کتاب ابهامات سرمایه‌گذاران نوپا را نسبت به بسیاری از مفاهیم سرمایه‌گذاری برطرف می‌کند، و مهم‌تر این که به عنوان راهنمای سرمایه‌گذاران، اعم از مبتدی یا حرفه‌ای، اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاری از قبیل اهداف شخصی، تدوین برنامه‌ی مالی، تعیین اهداف سرمایه‌گذاری، تشخیص و پیاده‌سازی راه‌های مناسب و در نهایت کنترل و بهبود عملکرد سرمایه‌گذاری را مورد بررسی قرار می‌دهد.

این کتاب راهکاری ساده، نظام‌مند و سازمان‌یافته برای سرمایه‌گذاری هوشمندانه ارائه می‌کند، بایدها و نبایدهای سرمایه‌گذاری را مشخص می‌نماید و نکاتی را در خصوص چگونگی طرح سوالات هوشمندانه از مشاوران سرمایه‌گذاری و افراد خبره بیان می‌کند.

نکته‌ی قابل تأکید این که، هر چند این کتاب سعی کرده است تا نکات کلیدی سرمایه‌گذاری را به شما بیاموزد، اما با توجه به این که هر کس اطلاعات تازه‌تر و مهارت بیشتری داشته باشد موفق‌تر است. شما نیز باید به عنوان یک سرمایه‌گذار به طور مداوم آگاهی و مهارت خود را در سرمایه‌گذاری به روز کنید.

فصل اول

همه می‌توانند هوشمندانه سرمایه‌گذاری کنند

رسیدن به هر هدفی در طول زندگی، بدون داشتن ایده، درک صحیح و برنامه ممکن نیست. از آنجایی که انسان برای رسیدن به برخی از اهداف خود ناگزیر است سرمایه‌گذاری کند و در سرمایه‌گذاری نیز همه چیز با شناخت ایده‌ها و درک صحیح از سرمایه‌گذاری آغاز می‌شود هرکس می‌خواهد وارد این عرصه شود می‌بایست راه‌های سرمایه‌گذاری توأم با موفقیت را بشناسد، و اطلاعات اولیه‌ی مربوط به آن را کسب کند و با داشتن یک برنامه در مسیر مناسب گام بردارد. به عنوان مثال، باید بداند که هر چه مدت سرمایه‌گذاری طولانی‌تر باشد فرصت بیشتری برای افزایش دارایی وجود دارد، و یا بداند که برای شروع، میزان سرمایه‌گذاری مهم نیست و با هر مبلغی می‌تواند شروع کند. اما پیوسته باید به این نکته توجه داشت که سرمایه‌گذاری باید براساس پایه‌ی صحیح و منطقی آغاز شود. برای آشنایی هر چه بیشتر با این نکات مهم، در ادامه برخی سوالات و پاسخ آنها را، که ممکن است برای هر یک از شما پیش آید مطرح می‌کنیم.

سؤال: سرمایه‌گذاری یعنی چه؟

جواب: وقتی امروز ارزش مشخصی را فدا می‌کنیم تا در آینده در قبال آن بازدهی مشخصی را به دست آوریم، سرمایه‌گذاری کرده‌ایم. به عنوان مثال، وقتی وجهی را بابت خرید سهام پرداخت می‌کنیم با این امید که در آینده سود مشخصی را دریافت داریم، سرمایه‌گذاری کرده‌ایم.

سؤال: سرمایه‌گذاری هوشمندانه یعنی چه؟

جواب: سرمایه‌گذاری هوشمندانه یعنی تصمیم‌گیری آگاهانه برای سرمایه‌گذاری میزان معینی پول در یک فرصت صحیح و حساب شده، به گونه‌ای که فرد سرمایه‌گذار، شخصاً و از نزدیک، بر نحوه‌ی سرمایه‌گذاری خود نظارت کرده و از سرمایه‌ی خود محافظت کند تا بدین ترتیب، در یک دوره‌ی زمانی مشخص، بتواند به بازده مطلوب دست یابد.

سؤال: من فقط قصد دارم سرمایه‌گذاری‌های کوچک انجام دهم، آیا لازم است خود را برای

آموختن مطالبی درباره‌ی سرمایه‌گذاری به زحمت بیاندازم؟

جواب: صرف نظر از این که بخواهید سرمایه‌گذاری بزرگ انجام دهید یا سرمایه‌گذاری کوچک، لازم است که درباره‌ی سرمایه‌گذاری مطالبی را فرا بگیرید، زیرا تنها در این صورت است که خواهید توانست

سرمایه‌گذاری مناسب خود را از بین فرصت‌های متعدد سرمایه‌گذاری، انتخاب کنید. توجه داشته باشید که در یک سرمایه‌گذاری، تنها میزان سرمایه‌گذاری مهم نیست، بلکه پیروزی یا شکست در سرمایه‌گذاری هم به همان اندازه اهمیت دارد.

سؤال: آیا باید به سرمایه‌گذاری‌های کوچک اهمیت داد؟

جواب: آری؛ زیرا با یک مدیریت دقیق، همین سرمایه‌های اندک شما رشد خواهد کرد و در عین حال، شما اعتبار، جسارت و سرمایه بیشتری برای سرمایه‌گذاری‌های آتی به دست خواهید آورد. بنابراین، هرگز ارزش بالقوه‌ی سرمایه‌گذاری‌ها را، هر چند اندک باشد، دست کم نگیرید.

سؤال: آیا برای یک سرمایه‌گذاری هوشمندانه، لازم است تحصیلات و مدرک دانشگاهی بالا داشته باشم؟

جواب: برای سرمایه‌گذاری هوشمندانه و تصمیم‌گیری‌های عاقلانه، نیاز به مدرک دانشگاهی ندارید. کلید سرمایه‌گذاری هوشمندانه در تکمیل و اجرای آموخته‌های خود درباره‌ی سرمایه و سرمایه‌گذاری است. بنابراین، برای موفقیت هر چه بیشتر، به شما توصیه می‌شود که همواره در حال یادگیری باشید؛ هم حالا که در ابتدای راه قرار دارید و هم در آینده، یعنی زمانی که یک سرمایه‌گذار خوب و توانمند شدید. به خاطر داشته باشید که مهارت‌های شما در سرمایه‌گذاری، با گذشت زمان ارتقا می‌یابند. اشتباهات هم می‌توانند درس‌های ارزشمندی به شما بدهند. این طبیعی است که در فرایند سرمایه‌گذاری، شما مقداری پول هم از دست بدهید، و این اتفاق برای اغلب سرمایه‌گذاران باتجربه افتاده است. مهم آن است که اشتباهات خود را بشناسید و از تجربیات گذشته‌ی خود درس بگیرید.

سؤال: حداقل اطلاعات و مهارت لازم برای سرمایه‌گذاری توأم با موفقیت چیست؟

جواب: برای سرمایه‌گذاری توأم با موفقیت اطلاعات زیر لازم است:

1. اهداف سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت یا بلندمدت خود را مشخص نمایید.
2. موضوعات سرمایه‌گذاری و محل‌های آن را مشخص کنید.
3. قدرت تحمل خود را از میزان زیان احتمالی، و نیز میزان تمایل خود را از سود مورد انتظار مشخص کنید.
4. راه‌های تنوع‌بخشی و سرمایه‌گذاری خود را با توجه به مبالغی که برای سرمایه‌گذاری در نظر گرفته‌اید بررسی نمایید.
5. از میزان نقدشوندگی سرمایه‌گذاری خود قبلاً آگاهی کسب کنید.
6. از نحوه‌ی سرمایه‌گذاری (پرداخت پول) و نحوه‌ی دریافت عایدی و منافع آن آگاه باشید.
7. از راهنمایی مشاوران، آگاهان و خبرگان مرتبط غفلت نکنید.

فصل دوم

قبل از سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی کنید

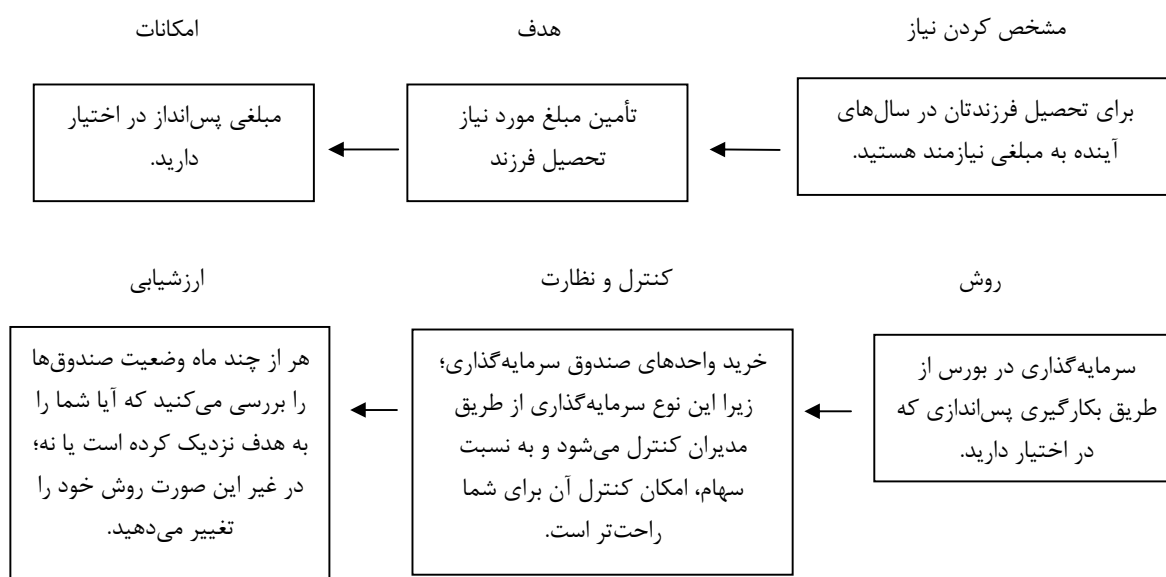
حال که با سرمایه‌گذاری آشنا شدید و قصد دارید سرمایه‌گذاری کنید، به شما توصیه می‌کنیم که هوشمندانه تصمیم بگیرید و هوشمندانه حرکت کنید. حتماً بلافاصله می‌پرسید که: "سرمایه‌گذاری هوشمندانه چیست و چگونه می‌توان هوشمندانه حرکت کرد؟" در پاسخ به این سوال می‌توان گفت: سرمایه‌گذاری هوشمندانه و حرکت هوشمندانه، چیزی فراتر از این است که شما، صرفاً از مبلغ مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری اطمینان حاصل کنید و یا مطمئن باشید که در صورت عدم موفقیت در سرمایه‌گذاری تحت فشار قرار نخواهید گرفت. بلکه سرمایه‌گذاری هوشمندانه در واقع رسیدن به اهداف مشخص و کوتاه‌مدت مالی است که برای دستیابی به اهداف بلندمدت برنامه‌ریزی شده‌اند؛ و این امر مستلزم یک برنامه‌ریزی مالی مناسب است، به گونه‌ای که شما را قادر سازد تا درآمدها را با نیازها و تعهداتان هماهنگ کرده و در نتیجه تصویر روشنی از کیفیت و کمیت سرمایه‌گذاری خود داشته باشید. حال ممکن است از خود بپرسید که "چگونه می‌توان هوشمندانه سرمایه‌گذاری کرد؟" برای رسیدن به این مهم توجه شما را به سوالات و پاسخ‌هایی که در ادامه مطرح شده است و "هفت گام" توصیه شده در این بحث جلب می‌کنیم.

سؤال: ارتباط سرمایه‌گذاری با اهداف من در زندگی چیست؟

جواب: شما به عنوان یک سرمایه‌گذار، باید اطمینان داشته باشید که از پولتان به بهترین شکل ممکن استفاده می‌کنید، به گونه‌ای که حداکثر بازده را به دست آورید. بنابراین، باید اهداف روشن و مشخصی برای سرمایه‌گذاری‌تان داشته باشید. این اهداف، اغلب در صورتی به راحتی تعیین می‌شوند که شما به عنوان سرمایه‌گذار، براساس بازده پولتان برنامه‌ریزی کنید. این بازده، برای مقاصد خاصی تعریف می‌شود که با اهداف بلندمدت زندگی شما در ارتباط است؛ اهداف بلندمدتی همچون تامین استقلال مالی و امنیت شما و خانواده‌تان، پس‌انداز کردن برای روز مبادا و فرستادن فرزندان به دانشگاه، تهیه یک سرپناه، خرید یک خودروی مناسب و یا حتی سفر به دور دنیا. برای آن که به این اهداف بلندمدت دست پیدا کنید، صرفاً پس‌انداز کردن کافی نیست، شما باید سرمایه‌گذاری کنید. تعیین میزان، زمان و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری و همچنین تعیین اهداف مشخص درخصوص میزان بازده موردانتظار از سرمایه‌گذاری، بخش‌هایی از برنامه‌ریزی مالی شما به شمار می‌روند.

سؤال: برنامه‌ریزی یعنی چه؟

جواب: برنامه‌ریزی بدین معناست که شما در پاسخ به نیازهایی که دارید اهدافی را مشخص می‌کنید و یک سری راهبردها و شیوه‌ها را طراحی می‌کنید تا به وسیله‌ی آنها به اهداف کمی و کیفی مورد نظرتان برسید. برای فهم هر چه بیشتر، توجه شما را به فرایند یک برنامه‌ریزی جلب می‌کنیم.

سؤال: برنامه‌ریزی مالی چیست؟

جواب: برنامه‌ریزی مالی برای سرمایه‌گذار، همانند نقشه‌ی راه برای یک مسافر است. با این کار، شما بر روی دستیابی به اهداف مالی، متمرکز شده و در عین حال، گرفتار تصمیم‌گیری‌های احساسی که تاثیر منفی بر سرمایه‌گذاری شما می‌گذارد، نخواهید شد.

سؤال: آیا در برنامه‌ریزی مالی، می‌توانم از دیگران کمک بگیرم؟

جواب: بله، اگرچه شما می‌توانید به تنهایی برنامه‌ی مالی خود را تهیه کنید، ولی اگر احساس می‌کنید به کمک دیگران نیاز دارید، می‌توانید با یک متخصص برنامه‌ریزی مالی مشورت کنید. متخصص برنامه‌ریزی مالی می‌تواند به شما در تعیین اهداف و راهبردهای مالی برای دستیابی به اهداف تعیین شده، کمک کند. متخصص مالی همچنین می‌تواند گزینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری و پس‌انداز را به شما پیشنهاد کند. متخصص برنامه‌ریزی مالی باید وظایف خود و وظایف شما را در فرایند سرمایه‌گذاری، مشخص کند. این موارد، شامل طول مدت قرارداد و نحوه‌ی پرداخت حق الزحمه‌ی ارائه‌ی خدمات کارشناسی، باید طی یک توافق‌نامه‌ی رسمی، به امضای شما و متخصص مالی برسد. به

خاطر داشته باشید که هیچ متخصص برنامه‌ریزی مالی نباید شما را وادار به یک سرمایه‌گذاری خاص کند، بلکه باید به تصمیمات شما احترام بگذارد و توجه داشته باشد که در نهایت، این شما هستید که اختیار پول و دارایی خود را دارید. همیشه به متخصصان مالی مورد تائید و مطمئن مراجعه کنید.

سؤال: چه طور می‌توانم برای سرمایه‌گذاری، پول کنار بگذارم؟

جواب: وضع مالی خود را سر و سامان دهید، بودجه، یا دخل و خرج خود را سامان دهید؛ یعنی به میزان درآمدها خرج کنید، بدهی‌های خود را به موقع بپردازید و آنگاه، پس‌انداز کردن را به طور منظم آغاز کنید.

سؤال: آیا تدوین یک برنامه‌ی سرمایه‌گذاری، واقعاً موثر است؟

جواب: بله، برنامه‌ی سرمایه‌گذاری، اهداف شما از سرمایه‌گذاری و راه‌کارهای دستیابی به این اهداف را مشخص می‌کند. برنامه‌ی سرمایه‌گذاری باید با برنامه مالی شما همسو باشد.

سؤال: برای سرمایه‌گذاری اندک بهتر است از کجا شروع کنم؟

جواب: از بورس. زیرا در بورس امکان سرمایه‌گذاری برای همه وجود دارد. سرمایه‌گذاری در آن آسان است. اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری شما به طور مرتب در دسترس قرار دارد. امکان نقد شدن سرمایه‌ی شما بسیار سریع است. امکان تغییر و جابه‌جایی شما فراهم است و موارد بسیاری که برای هر تازه‌وارد می‌تواند هم‌جنبه‌ی آموزش و هم‌جنبه‌ی کسب تجربه داشته باشد. البته در بورس هر کس متناسب با اطلاعات و توانش می‌تواند دامنه‌ی فعالیتش را گسترش دهد.

توصیه: هفت گام برای تدوین برنامه‌ی سرمایه‌گذاری

- گام اول: اهداف خود را از سرمایه‌گذاری مشخص کنید.
- گام دوم: میزان ریسک‌پذیری و بازده مورد انتظار خود از سرمایه‌گذاری را مشخص کنید.
- گام سوم: فرصت‌های مختلف سرمایه‌گذاری موجود را بررسی کنید.
- گام چهارم: ترکیبی از فرصت‌های سرمایه‌گذاری مناسب را (براساس میزان ریسک و بازده مورد انتظارتان) انتخاب کنید.
- گام پنجم: برای مواردی که روند تحقق اهداف کوتاه مدت مالی شما مختل شده و یا سرمایه‌گذاری‌های شما روند مطلوبی ندارد، برنامه مشخصی داشته باشید.
- گام ششم: سرمایه‌گذاری‌هایتان را از نزدیک، کنترل و مدیریت کنید.
- گام هفتم: در صورت نیاز، در سرمایه‌گذاری‌های خود بازنگری کنید.

فصل سوم

ریسک سرمایه‌گذاری خود را مدیریت کنید

در طول زندگی فرصت‌های سرمایه‌گذاری زیاد و متنوعی وجود دارد، اما هر کدام ریسک خاص خود را دارد. شما باید قبل از هر سرمایه‌گذاری میزان ریسک‌پذیری و بازده مورد انتظار خود از آن سرمایه‌گذاری را مشخص کنید. در اینجا لازم است، با توجه به اهمیت موضوع، واژه‌های ریسک، ریسک‌پذیری و بازده مورد انتظار را که فهم آن می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های شما مؤثر باشد، قدری تشریح نماییم. ریسک در لغت به معنی خطر است و خطر هم جزء لاینفک زندگی هر انسان است. انجام هر کاری خطراتی دارد از جمله سرمایه‌گذاری. در سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذار باید خطرات یا ریسک‌های احتمالی را بررسی نماید و پس از ارزیابی آن، با توجه به منافعی که انتظار دارد از این سرمایه‌گذاری عاید او شود (بازده مورد انتظار) و میزان خطراتی که احتمال می‌دهد متوجه او باشد (میزان ریسک‌پذیری) تصمیم‌گیری کند. این امر به او کمک می‌کند تا با برنامه و آگاهی پا به عرصه‌ی سرمایه‌گذاری مورد نظرش بگذارد. در ادامه‌ی بحث، شما با انواع ریسک‌ها و همچنین نحوه‌ی پوشش ریسک آشنا می‌شوید.

سؤال: آیا سرمایه‌گذاری، همیشه با ریسک همراه است؟

جواب: ریسک، در واقع امکان شکست در سرمایه‌گذاری است. شما به عنوان یک سرمایه‌گذار، نمی‌توانید امکان شکست را به طور کامل حذف کنید، اما می‌توانید آن را به نفع خود مدیریت کنید. به این معنا که با محاسبه‌ی دقیق ریسک در هنگام سرمایه‌گذاری، به جای آن که سرمایه‌ی خود را از دست بدهید، از منافع حاصل از سرمایه‌گذاری بهره‌مند شوید.

میزان ریسک در سرمایه‌گذاری‌های مختلف، متفاوت است. به طور کلی، سرمایه‌گذاری‌هایی که بازده بالقوه‌ی بیشتری دارند، ریسک بالاتری هم دارند. برای مثال، سرمایه‌گذاری مستقیم در سهام (از طریق مراجعه به کارگزاری و خرید سهم) در مقایسه با سرمایه‌گذاری در صندوق سرمایه‌گذاری مشترک، ریسک بیشتری دارد.

قبل از تصمیم‌گیری برای هرگونه سرمایه‌گذاری، باید توان ریسک‌پذیری خود را مشخص کنید. به عبارت دیگر، باید مشخص کنید که چه میزان ریسک ناشی از این سرمایه‌گذاری برای شما قابل پذیرش و تحمل خواهد بود. اگر ظرفیت ریسک‌پذیری شما بالاست، می‌توانید راهبردی جسورانه برای سرمایه‌گذاری در پیش بگیرید، راهبردی که اگرچه با ریسک بیشتری همراه است، اما بازده بالقوه بیشتری هم برای شما به دنبال خواهد داشت. در مقابل، اگر ظرفیت ریسک‌پذیری شما پایین است،

بهتر است به دنبال فرصت‌های سرمایه‌گذاری با ریسک پایین و بازده مستمر (و البته اندک) باشید. بنابراین، براساس میزان ریسک‌پذیری خود، فرصت‌های سرمایه‌گذاری مناسب را انتخاب کنید. اجازه ندهید سرمایه‌گذاری، خواب را از چشمان شما بگیرد!

سؤال: در سرمایه‌گذاری، با چه ریسک‌هایی مواجه هستیم؟

جواب: در جدول زیر، به چند ریسک رایج در سرمایه‌گذاری اشاره شده است:

تعریف ریسک	نوع ریسک
سرمایه‌گذاری صورت گرفته، با اهداف مالی شما متناسب و همسو نیست.	ریسک عدم تناسب
بازده سرمایه‌گذاری شما، کمتر از نرخ تورم است، در نتیجه قدرت خرید شما در آینده کاهش می‌یابد.	ریسک تورم
ارزش سرمایه‌گذاری شما به علت نوسانات بازار، دچار نوسان و افت و خیز می‌شود.	ریسک بازار
پیش‌بینی فراز و فرودهای بازار، سخت و دشوار است.	ریسک برنامه‌ریزی بازار
ریسک ناشی از یک نوع سرمایه‌گذاری خاص و عدم تنوع بخشی به سبد سرمایه‌گذاری	ریسک عدم تنوع
عدم قابلیت تبدیل سرمایه به پول نقد	ریسک نقدشوندگی
تغییر احتمالی در قوانین و مقررات، راهبردهای سرمایه‌گذاری شما را تحت تأثیر قرار می‌دهد.	ریسک قانونی

توصیه: همه‌ی تخم‌مرغ‌های خود را در یک سبد نگذارید.

اگر همه‌ی پولتان را در یک فرصت خاص سرمایه‌گذاری به کار گیرید، در صورتی که ارزش این سرمایه‌گذاری کاهش یابد، شما نیز به همان میزان پول خود را از دست داده‌اید. پس به طور کلی، بهترین راه برای کاهش ریسک سرمایه‌گذاری این است که در فرصت‌های سرمایه‌گذاری متفاوتی سرمایه‌گذاری کنید. برای مثال، به جای آن که تنها سهام یک شرکت را بخرید، بخشی از پول خود را به خرید سهام چندین شرکت اختصاص دهید، از جمله، بخشی از آن را در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک سرمایه‌گذاری کنید و با بخشی هم اوراق مشارکت بخرید. به این کار، تنوع‌بخشی در سرمایه‌گذاری می‌گویند که باعث می‌شود سود ناشی از برخی سرمایه‌گذاری‌ها، جایگزین ضرر و زیان ناشی از برخی سرمایه‌گذاری‌های دیگر شود و به این ترتیب، ریسک کلی سرمایه‌گذاری کاهش یابد. اما به این نکته‌ی مهم هم توجه داشته باشید که نباید سرمایه‌گذاری خود را آن قدر متنوع کنید که بازده بالقوه‌ی سرمایه‌گذاری شما کاهش یابد. همان طور که همه‌ی تخم‌مرغ‌ها را در یک سبد قرار نمی‌دهید، آنها را در سبدهای بسیار زیاد هم قرار ندهید.

فصل چهارم

فرصت‌های سرمایه‌گذاری؛ سهام و صندوق سرمایه‌گذاری مشترک

کسانی که برای سرمایه‌گذاری فرصت‌های مختلف را مورد مطالعه قرار می‌دهند حتماً با خرید سهام شرکت‌های بورس و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، به عنوان دو گزینه‌ی مناسب سرمایه‌گذاری، مواجه خواهند شد. خرید سهام و سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک روش‌هایی هستند که می‌توانند به شما در دستیابی به اهداف مالی‌تان کمک کنند.

بورس اوراق بهادار تهران

اگر تمایل دارید در سهام سرمایه‌گذاری کنید، باید سازوکار خرید سهام در بورس اوراق بهادار تهران (یا تالارهای منطقه‌ای بورس) را بشناسید. بورس اوراق بهادار تهران، مکانی است که در آن، سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس دادوستد می‌شود. خرید و فروش سهام، صرفاً از طریق شرکت‌های کارگزاری صورت می‌گیرد و متقاضی، می‌تواند با مراجعه به شرکت کارگزاری و دریافت کد سهامداری، اقدام به خرید و فروش سهم نماید. خرید و فروش واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری نیز قاعده‌ی خاص خود را دارد، به این ترتیب که افراد باید به دفاتر صندوق‌هایی که در کارگزاری‌ها و یا شرکت‌ها و بانک‌هایی که مجوز صندوق را دارند مراجعه کنند و خرید و فروش خود را از این طریق انجام دهند. برای کسب اطلاعات بیشتر، به سایت‌های اینترنتی www.sena.ir، www.ceo.ir، www.irbourse.com مراجعه کنید.

سؤال: سهم چیست؟

جواب: شرکت‌ها می‌توانند برای تأمین وجوه مورد نیاز خود، به منظور توسعه‌ی فعالیت‌ها و یا عملیات جاری‌شان، سهام خود را به عموم مردم بفروشند. وقتی شما سهام شرکتی را می‌خرید، مالک بخشی از شرکت می‌شوید و در مجامع عمومی شرکت حق رای دارید. شما به عنوان سهامدار، همچنین در سود شرکت سهیم هستید و به علاوه، از افزایش ارزش سهام، که ناشی از عملکرد خوب شرکت است، نیز بهره‌مند می‌شوید. در عین حال، شما می‌توانید هر وقت که نیاز داشتید، سهام خود را بفروشید و جوه نقد موردنیاز خود را تأمین کنید. البته، باید توجه داشته باشید که خرید سهام، با ریسک‌هایی هم مواجه است. اگر شرکتی که سهام آن را خریده‌اید، عملکرد ضعیفی داشته باشد، ارزش سهام آن شرکت

کم می‌شود و در نتیجه، شما نمی‌توانید به سود مورد انتظار خود دست پیدا کنید. وضعیت بازار سهام، شرایط اقتصادی کشور (و حتی جهان) و نحوه‌ی عملکرد شرکت، از عواملی هستند که سود سهام را تحت تاثیر قرار می‌دهند. همچنین، اگر تقاضا برای سهام شرکتی وجود نداشته باشد، آن سهم به سختی فروش می‌رود؛ بنابراین، شرکت مناسبی را برای سرمایه‌گذاری انتخاب کنید.

سؤال: ملاک انتخاب بهترین سهام چیست؟

جواب: برخی ملاک‌هایی که می‌توان برای انتخاب سهام در نظر گرفت عبارتند از:

- درآمد شرکت (سهام شرکتی که از وضعیت درآمدی بهتری نسبت به سایر شرکت‌ها برخوردار باشد در اولویت خرید است)
- سود هر سهم (هر چه موارد سودی که به هر سهم تعلق می‌گیرد (EPS) بیشتر باشد بهتر است)
- نسبت قیمت به درآمد هر سهم: P/E (شرکتی که رقم P/E آن کمتر باشد گزینه‌ی بهتری است)
- نقدشوندگی (سهامی که مدت زمان فروش آن کوتاه‌تر باشد یا زودتر به فروش برسد، برای خرید مناسب‌تر است)

سؤال: معیارهایی که می‌توان برای انتخاب یک کارگزار خوب در نظر گرفت چیست؟

جواب: برخی از معیارهایی که می‌تواند در انتخاب یک کارگزار مؤثر باشد، عبارت‌اند از:

- داشتن رتبه‌ی مناسب در رتبه‌بندی سازمان بورس از کارگزاری‌ها؛
- داشتن امکانات لازم جهت ارتباط مشتری با کارگزاری (تلفن، فکس، سایت اینترنتی، مسئول پاسخگویی و ...)
- قابلیت سایت اینترنتی، از لحاظ اطلاع‌رسانی و در دسترس بودن؛
- امکان مشاهده‌ی گردش حساب مشتری؛
- امکان مشاهده‌ی وضعیت سفارش که پس از هر اقدامی روی سفارش انجام می‌دهد، از طریق رمز عبور؛
- ارائه‌ی تحلیل روزانه از بازار و درج اخبار آن در سایت کارگزاری؛
- امکان دریافت سفارش خرید و فروش الکترونیکی.

شرکت‌ها چگونه سهام خود را عرضه می‌کنند

- **عرضه اولیه عمومی (IPO)**
زمانی که شرکتی برای اولین بار سهام خود را به عموم مردم می‌فروشد می‌گویند سهام شرکت در بازار اولیه به فروش رسیده است و یا عرضه اولیه عمومی صورت گرفته است.
- **عرضه خصوصی**
زمانی که شرکت سهام خود را به طور مستقیم به سرمایه‌گذاران مشخصی واگذاری می‌کند، عرضه خصوصی انجام شده است. مطابق قانون اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، عرضه خصوصی فروش مستقیم اوراق بهادار توسط ناشر^۱ به سرمایه‌گذاران نهادی است.
- **واگذاری سهام به کارکنان شرکت (ESOS)**
در این روش، شرکت سهام خود را به کارکنانش واگذار می‌کند.
- **انتشار سهام جایزه**
زمانی است که شرکت به سهامداران فعلی خود، سهام جدیدی به عنوان جایزه و به طور رایگان اعطا می‌کند.
- **انتشار حق تقدم**
در این روش، شرکت به سهامداران خود حق تقدم برای خرید سهام جدید را می‌دهد. از آنجا که سهامداران هر شرکت مالک آن شرکت محسوب می‌شوند، نسبت به دیگر افراد در هر فعالیت شرکت از اولویت برخوردارند. در این رابطه نیز شرکت برای سرمایه‌گذاران خود حقی در نظر گرفته است که به آن حق تقدم می‌گویند.

سؤال: فرآیند سرمایه‌گذاری در بورس از چه مراحل تشکیل شده است؟

جواب: در اینجا، از یک راهنمایی ساده برای شروع استفاده می‌کنیم.

۱. ابتدا از خود بپرسید که آیا از نظر مالی، برای سرمایه‌گذاری در بورس آمادگی و شرایط لازم را دارید یا نه.
۲. کارگزاری را انتخاب کنید که ضمن داشتن مجوز، دارای رتبه‌ی قابل قبولی باشد.
۳. سهام و سایر اوراق بهاداری را که در بورس تهران دادوستد می‌شود، شناسایی کنید.
۴. روش یا سازوکار معامله در بورس را یاد بگیرید. عدم آگاهی شما نسبت به فرآیند خرید و فروش در بورس، ممکن است به ضرر شما تمام شود.
۵. تکالیف مربوط به خود را انجام دهید.
۶. به کارگزار خود به طور شفاف سفارش (برای خرید یا فروش) بدهید. عدم ارتباط صحیح و شفاف با کارگزار، ممکن است برای شما هزینه ایجاد کند.

^۱ شخصی حقوقی است که اوراق بهادار را به نام خود منتشر می‌کند. به طور مثال شرکت ایران خودرو به عنوان ناشر، سهام ایران خودرو را منتشر نموده است.

۷. مفاد سفارش خود به کارگزار را یک بار دیگر کنترل کنید. اگر اشتباهی وجود دارد، هرچه زودتر اشتباه را اصلاح کنید.
۸. همیشه سرمایه‌گذاری خود را، از نزدیک و به طور مستمر تحت نظارت و کنترل داشته باشید. آنچه که از نظر شما کم اهمیت به نظر می‌رسد، ممکن است هزینه‌هایی برای شما به دنبال داشته باشد.
۹. حق و حقوق خود را بشناسید و از آن دفاع کنید.

توصیه: هشت اشتباه متداول که باید در سرمایه‌گذاری، از آنها اجتناب کنید.

۱. خرید سهم یک شرکت بدون تحقیق کافی درباره‌ی پیشینه، عملکرد و چشم‌انداز آینده‌ی آن شرکت. (در این خصوص لازم است اطلاعاتیها و اطلاعات مالی و غیرمالی شرکت را مطالعه کنید)؛
۲. استقراض برای خرید سهام، بدون در نظر گرفتن ریسک‌های این کار؛
۳. تشکیل سبد سهام، بدون داشتن یک هدف مشخص در سرمایه‌گذاری؛
۴. خرید سهام، بدون توجه به عواقب و پیامدهای این کار؛
۵. خرید سهام، بیش از توان (منظور از توان، قابلیت کنترل و نظارت دقیق بر سرمایه‌گذاری است)؛
۶. خرید و فروش سهام، براساس شایعات و توصیه‌های بی‌اساس؛
۷. اعتقاد به این که می‌توان افت و خیزهای بازار را به طور دقیق و کامل، پیش‌بینی کرد؛
۸. نداشتن برنامه برای خروج از سرمایه‌گذاری و یا فقدان راهبرد مشخص برای جلوگیری از ضرر و زیان بیشتر.

سؤال: در تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری، چطور می‌توانم بر ترس و طمع خود غلبه کنم؟

جواب: ترس و طمع، اغلب بر تصمیمات شما در سرمایه‌گذاری تاثیر می‌گذارد. برای خودداری از این امر، باید بر پایه‌ی واقعیت‌ها تصمیم‌گیری کنید و از تصمیمات احساسی خودداری نمایید.

سؤال: چرا نباید به شایعات توجه کرد؟

جواب: شایعات، اطلاعات غیرقابل اعتماد هستند. سرمایه‌گذاری براساس شایعات، ممکن است سرمایه‌گذاری شما را با شکست مواجه کند.

سؤال: صندوق سرمایه‌گذاری مشترک چیست؟

صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، نهادهای مالی هستند که سرمایه‌ی خود را عمدتاً در سهام و برخی موارد دیگر، مانند اوراق مشارکت، به کار می‌گیرند. این صندوق‌ها مجوز فعالیت خود را از سازمان بورس دریافت و تحت نظارت همین سازمان فعالیت می‌کنند. صندوق‌ها همه‌ی عوامل کار شامل مدیر، ضامن، امین، پرسنل متخصص و توانمند و سایر امکانات موردنیاز را در اختیار دارند و علاوه بر آن، براساس قانون، سرمایه‌ی قابل توجهی را برای شروع کار تهیه کرده‌اند. شما با سرمایه‌گذاری در

صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک (از طریق خرید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق)، در حقیقت یک سبد سرمایه‌گذاری را تشکیل می‌دهید که این سبد، به طور دائم تحت نظارت و مدیریت افراد متخصص و خیره است.

سؤال: آیا سرمایه‌گذاری در صندوق سرمایه‌گذاری مشترک از سرمایه‌گذاری مستقیم در بورس مطمئن‌تر است؟

جواب: با توجه به این که صندوق سرمایه‌گذاری مشترک در سبدهی بسیار متنوع از سهام و سایر انواع اوراق بهادار سرمایه‌گذاری می‌کند، ریسک سرمایه‌گذاری نیز کاهش می‌یابد. بنابراین می‌توان گفت ریسک سرمایه‌گذاری در صندوق سرمایه‌گذاری مشترک از ریسک سرمایه‌گذاری مستقیم در بورس کمتر است.

سؤال: آیا همه‌ی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک شبیه یکدیگرند؟

جواب: خیر، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک اهداف سرمایه‌گذاری مختلف و بنابراین، ریسک‌های متفاوتی دارند. شما به عنوان یک سرمایه‌گذار، باید صندوق سرمایه‌گذاری ای را انتخاب کنید که با ریسک قابل قبول شما، همخوانی داشته باشد.

سؤال: اگر من بخواهم در یکی از صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک سرمایه‌گذاری کنم. چه کارهایی باید انجام دهم؟

جواب:

۱. مراجعه به سایت‌های seo، sena و irbourse و یافتن لیست صندوق‌ها و آدرس مدیران آنها؛
۲. گرفتن آدرس و مراجعه به یکی از شعب معرفی شده توسط مدیر؛
۳. پرداخت وجه و تکمیل فرم‌ها با توجه به راهنمایی مدیر.

سؤال: برای این که بتوانم صندوق‌های سرمایه‌گذاری را با هم مقایسه و بهترین آنها را برای سرمایه‌گذاری انتخاب کنم چه ملاک‌هایی را باید در نظر بگیرم؟

جواب:

۱. بررسی وضعیت صندوق‌ها با مراجعه به سایت seo و استفاده از گزارش‌های عملکرد هفتگی، ماهانه، سه‌ماهه و .... صندوق‌ها.
۲. بررسی روند نوسانات صندوق‌ها با مراجعه به نمودارهای NAV و بررسی روند آن در طول دوره‌ی فعالیت (روند اگر صعودی باشد با نوسان کم مطلوب‌تر است).
۳. بررسی میزان ترکیب دارایی صندوق‌ها (صندوقی که ترکیب دارایی متنوع‌تری داشته باشد ریسکش کمتر است).
۴. استفاده از راهنمایی مشاوران مالی و سرمایه‌گذاری برای تحلیل ریسک و بازدهی صندوق‌ها.

فصل پنجم

به وظایف خود عمل کنید

شما در طول زندگی خود، با پذیرفتن هر کار یا مسئولیتی وظایفی را بر عهده می‌گیرید که باید آنها را به خوبی انجام دهید. به عنوان مثال، در سرمایه‌گذاری هر چه دانش و اطلاعات شما بیشتر باشد، توانایی و مهارت شما برای سرمایه‌گذاری مناسب نیز افزایش یافته و بهتر می‌توانید عملکرد سرمایه‌گذاری خود را کنترل و یا بر آن نظارت کنید. بنابراین ضروری است که قبل و بعد از هر سرمایه‌گذاری، به دنبال کسب اطلاعات مرتبط با آن سرمایه‌گذاری باشید. ما در ادامه با طرح چند سوال قصد داریم تا قدری، شما را به عنوان یک سرمایه‌گذار با وظایفان آشنا کنیم.

سؤال: من به عنوان یک سرمایه‌گذار چه تکالیفی دارم؟

جواب: تا حد امکان، اطلاعات کسب کنید. توصیه می‌شود قبل از تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری، به نکات زیر توجه داشته باشید:

۱. اطلاعیه‌ها، روزنامه‌ها و گزارش‌های سالیانه‌ی شرکت را مطالعه کنید.
۲. برای مشاهده‌ی گزارش‌های سالیانه، اطلاعیه‌ها و سایر اطلاعات شرکت‌ها، به سایت اینترنتی شرکت بورس اوراق بهادار تهران به نشانی www.irbourse.com یا سازمان بورس به نشانی www.seo.ir مراجعه کنید.
۳. به سایت اینترنتی شرکت یا شرکت‌هایی که قصد خرید سهام آنها را دارید، سر بزنید.
۴. کتب و جزوات آموزشی را که سازمان بورس، شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، شرکت بورس اوراق بهادار تهران و سایر شرکت‌های مرتبط منتشر کرده‌اند، مطالعه کنید. برای مشاهده‌ی مجموعه‌ی انتشارات در این زمینه، به سایت اینترنتی شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس به نشانی www.eshop.sena.ir مراجعه کنید.
۵. با متخصصان برنامه‌ریزی مالی و سرمایه‌گذاری و کارگزاران مشورت کنید.

سؤال: آیا کارگزار یا نماینده‌ی صندوق سرمایه‌گذاری، می‌تواند منبعی مناسب برای کسب اطلاعات باشد.

جواب: بله، آنها می‌توانند در دادن اطلاعات به شما کمک کرده و درباره‌ی این اطلاعات، در صورت لزوم، به شما توضیح دهند.

توصیه: به امیدنامه و گزارش‌های سالیانه‌ی شرکت توجه کنید.

گزارش‌های سالیانه، دربرگیرنده‌ی اطلاعات کافی برای سرمایه‌گذاران است تا آنها بتوانند با استفاده از این اطلاعات، در مجمع سالیانه‌ی شرکت، سؤالات مهمی را از مدیران ارشد و مدیرعامل شرکت بپرسند. همچنین، افرادی که قصد خرید سهام یک شرکت را دارند، با مطالعه‌ی گزارش‌های سالیانه‌ی شرکت می‌توانند ارزیابی مناسبی از وضعیت آن شرکت داشته باشند.

امیدنامه‌ی شرکت، حاوی اطلاعات بسیار مهمی همچون فعالیت‌های تجاری، سهامداران عمده، وضعیت مالی و مدیران کلیدی شرکت است و شما با مطالعه‌ی دقیق این اطلاعات، می‌توانید در خصوص سرمایه‌گذاری یا عدم سرمایه‌گذاری در شرکت، تصمیم‌گیری کنید.

امیدنامه‌ی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک نیز اطلاعات مهمی را درباره‌ی مدیر و امین صندوق، اهداف سرمایه‌گذاری، راهبردها و سایر اطلاعات جزئی و دقیق، در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهد. در این اطلاعیه‌ها، همچنین چگونگی عملکرد گذشته‌ی صندوق، نرخ کارمزدها و هزینه‌ها و سرمایه‌گذاران مرتبط با صندوق درج شده است.

فصل ششم

حقوق خود را بشناسید

سرمایه‌گذاری‌های شهروندان از طریق قراردادهایی است که بین طرفین یک فعالیت منعقد می‌گردد. نکته‌ی قابل توجه این که، طرفین هر قرارداد مطابق قانون دارای حقوقی هستند که هر یک موظفند از آن آگاهی داشته باشند. شما نیز به عنوان یک سرمایه‌گذار از حقوقی برخوردارید که این حقوق پشتوانه‌ی قانونی دارند. لذا باید حقوق خود را به طور کامل بشناسید و همواره از آن استفاده کنید.

سوالات و پاسخ‌هایی که در ادامه مطرح شده است تا حدودی، در امر سرمایه‌گذاری، شما را با حقوقتان و نحوه‌ی پی‌گیری آن آشنا می‌کند.

سؤال: حقوق من به عنوان سرمایه‌گذار چیست؟

جواب: شما حق دارید در مورد شرکتی که سهامدار آن هستید اطلاعات صحیح دریافت کنید. نباید اهمیت اطلاعات را در نحوه‌ی تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری در یک شرکت، نادیده بگیرید. شما به عنوان سهامدار همچنین حق دارید درباره‌ی وضعیت شرکت اظهارنظر کرده و شکایت‌های خود را مطرح کنید.

سؤال: حقوق من به عنوان یک مشتری چیست؟

جواب: شما به عنوان یک مشتری، باید از محصولات و خدمات مناسب بهره‌مند شوید. همچنین شما می‌توانید مشاور مالی و برنامه‌ریزی، یا یک نماینده‌ی صندوق را خودتان انتخاب کنید. شما مستحق دریافت خدمات خوب و رفتار توأم با احترام، قانونی و منصفانه هستید. اگر از خدمات ارائه شده توسط مشاور مالی یا نماینده‌ی صندوق سرمایه‌گذاری خود راضی نیستید، می‌توانید به افراد شایسته‌تر مراجعه کنید. شما همچنین حق دارید که هزینه‌های مربوط به سرمایه‌گذاری خود را بدانید و به علاوه در مورد نحوه و مراحل تنظیم شکایت آگاهی داشته باشید.

سؤال: آیا می‌توانم شکایت خود را نزد نهادهای قانون‌گذار مطرح کنم؟

جواب: بله، شما می‌توانید شکایت خود را علیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، شرکت‌های کارگزاری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و سایر نهادهایی که مجوز خود را از سازمان بورس گرفته‌اند، به این سازمان تسلیم کنید.

توصیه: مراقب باشید فریب نخورید.

افراد سودجو، همواره به دنبال سرمایه‌گذاران ناآگاه هستند. این افراد، با وعده‌ی کسب ثروت کلان، افراد ناآگاه را فریب می‌دهند و از آنها کلاهبرداری می‌کنند.

به طور کلی، از پذیرفتن برنامه‌های سرمایه‌گذاری که مشخصات زیر را دارند بپرهیزید:

۱. برنامه‌ی ارائه شده، به قدری خوب و جذاب به نظر می‌رسد که باور کردن آن مشکل است! از پذیرفتن پیشنهادهایی که در آنها از فرمول‌های مخفیانه و مرموز برای کسب ثروت‌های کلان و استفاده از فرصت‌های طلایی صحبت شده است خودداری کنید.
۲. برنامه‌ی سرمایه‌گذاری طوری است که در ازای ریسک کم، بازده بسیار بالا پیشنهاد می‌کند. به خاطر داشته باشید که همواره، باید رابطه‌ی معقول و منطقی بین ریسک و بازده یک سرمایه‌گذاری وجود داشته باشد.
۳. برنامه‌ای که ادعا می‌کند فرصت استثنایی است و تنها یک بار اتفاق می‌افتد! فرصت‌های خوب و قانونی برای سرمایه‌گذاری، هیچگاه به سرعت از بین نمی‌روند.
۴. برنامه‌هایی که درخواست واریز سریع پول دارند! فرصت‌های سرمایه‌گذاری قانونی، اگرچه ممکن است محدودیت زمانی داشته باشند، اما هیچگاه شما را مجبور به واریز کردن سریع پول نمی‌کنند.

اگر با موارد فوق که به نظر، غیرعادی و فوق‌العاده می‌رسند، مواجه شدید، اول درمورد آن به طور کامل تحقیق کنید و سپس، در این باره با سازمان بورس یا سایر نهادهای معتبر مشورت کنید.

فصل هفتم

سرمایه‌گذاری خود را به دقت زیر نظر بگیرید

یکی از مراحل اساسی در هر برنامه‌ی سرمایه‌گذاری، نظارت و کنترل است. نظارت و کنترل بر هر فعالیتی موجب می‌شود تا انسان نقاط ضعف و قوت آن فعالیت را تشخیص دهد و در زمان مناسب ضعف‌ها را برطرف نموده بر نقاط قوت بیفزاید. نظارت و کنترل شما بر عملکرد سرمایه‌گذاری خود نیز بسیار ضروری است؛ زیرا با این کار می‌توانید، در صورت لزوم، شیوه‌ها و راهبردهای خود را عوض کنید و بازده خود را افزایش دهید و یا از ضرر و زیان بیشتر جلوگیری نمایید. بکارگیری مواردی که در ادامه مطرح می‌شود می‌تواند شما را در امر نظارت و کنترل بر سرمایه‌گذاری‌هایتان یاری نماید.

سؤال: چگونه سرمایه‌گذاری خود را زیر نظر بگیرم؟

جواب: آسان‌ترین راه برای کنترل و نظارت بر عملکرد سرمایه‌گذاری، مطالعه‌ی اطلاعات مالی شرکت و سایر مستندات است که شما به عنوان سهامدار، به آن دسترسی دارید. این اطلاعات از طریق سایت شرکت بورس اوراق بهادار تهران (www.irbourse.com)، سازمان بورس (www.seo.ir)، شبکه‌ی کدال (www.codal.ir)، شرکت مدیریت فناوری بورس تهران (www.tsetmc.com) و پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه‌ی ایران (www.sena.ir) در دسترس شماست. تبلیغات در رادیو و تلویزیون، روزنامه‌ها و نشریات اقتصادی و سایر سایت‌های معتبر اینترنتی، منابعی هستند که شما با استفاده از آنها، می‌توانید اطلاعات موردنیاز به منظور کنترل سرمایه‌گذاری خود را به دست آورید. بهتر است تنها به این شیوه‌ها اکتفا نکنید و با شرکت در مجمع عمومی سالیانه‌ی شرکتی که سهام آن را خریده‌اید، از نزدیک با وضعیت شرکت آشنا شوید.

سؤال: اگر سرمایه‌گذاری من وضعیت قابل قبولی نداشت، چه کار می‌توانم بکنم؟

جواب: توجه داشته باشید که پیروی از یک برنامه‌ی سرمایه‌گذاری غیرقابل انعطاف و ثابت در یک دوره‌ی زمانی طولانی، همواره برای شما سودآور نخواهد بود. در برخی موارد، در صورت رضایت‌بخش نبودن عملکرد سرمایه‌گذاری، لازم است برنامه‌ی سرمایه‌گذاری خود را تغییر دهید. البته به خاطر داشته باشید که هنگام تغییر برنامه، لازم است اصول اولیه‌ی سرمایه‌گذاری را رعایت کنید.

چک لیست یک سرمایه‌گذار هوشمند

آیا برای سرمایه‌گذاری آماده‌اید؟ اطمینان حاصل کنید که گام‌های زیر را پشت سر گذاشته‌اید.

۱. آیا اهداف بلندمدت مالی خود را مشخص کرده‌اید؟
۲. آیا اهداف سرمایه‌گذاری، محدودیت‌ها و ریسک‌های مرتبط با آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اید؟
۳. آیا همه‌ی فرصت‌های بالقوه‌ی سرمایه‌گذاری (خرید سهام، اوراق مشارکت، صندوق سرمایه‌گذاری و...) را به طور دقیق بررسی کرده‌اید؟
۴. آیا با یک متخصص و مشاور مالی معتبر و مورد اعتماد مشورت کرده‌اید؟
۵. آیا پوشه‌ی مشخصی برای نگهداری کلیه‌ی اسناد و مدارک مرتبط با سرمایه‌گذاری خود آماده کرده‌اید؟
۶. آیا از حقوق خود، به عنوان یک سرمایه‌گذار، آگاه هستید؟